

РЕЛІГІЄЗНАВСТВО

Спеціальність: 121 «Інженерія програмного забезпечення»

Вибіркова дисципліна: загальної підготовки

Циклова комісія з загальної підготовки.

Вивчається на 7 семестрі (4 курс)

Обсяг 90 годин.

З них аудиторні 34 год у вигляді лекційних занять, 56 - самостійна робота .

Викладач: Власова Тетяна Анатоліївна

Підсумкова форма контролю: залік.

Самостійна робота: 56 годин. Самостійна робота здобувача відбувається впродовж семестру та складається з підготовки до аудиторних занять (підготовка рефератів та презентацій).

Вид індивідуальної роботи: не передбачено.

Консультації: здійснюються викладачем впродовж семестру згідно розкладу.

Анотація навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни: знайомство студентів із існуючими релігійними традиціями світу; розширення їхнього знання щодо основних понять, функцій та структурних елементів релігії як феномену людської історії; вивчення історії розвитку духовних, культових, обрядових та ритуальних практик релігій, умов виникнення основних вчень та формування їхньої регіональної, культурної специфіки.

Практичне значення та використання отриманих знань: розвиток самостійності мислення, формування навичок щодо уявлень про форми людського знання, співвідношення знання та оман, знання та віри, раціонального та ірраціонального, свідомого та несвідомого у людській діяльності, сприяння придбанню студентами практичних навичок розуміння ролі релігії у розвитку цивілізації, взаємодії релігії та техніки та пов'язані з ними соціальні та етичні проблеми, цінності релігійної раціональності та її історичних типів, уміння використовувати знання структури, форм та методів релігійного пізнання.

Релігієзнавство — це міждисциплінарна наука, яка досліджує сутність, природу, історію та функції релігії, її вплив на суспільство, культуру, етику та мислення людини. Завдяки своєму комплексному характеру релігієзнавство тісно пов'язане з багатьма іншими дисциплінами, що дозволяє глибше зрозуміти релігію як феномен людського буття. Взаємозв'язок з іншими дисциплінами: філософія, історія, соціологія, етика, психологія, література, історія мистецтва та архітектури.

Завдання дисципліни: вивчення специфіки розвитку релігієзнавства як наукової міжгалузевої дисципліни, її основних принципів та методології, яка ґрунтується на філософському спадку; виховання морально-етичних та ідейних переконань, що відіграють значну роль у становленні світоглядної і правової культури, формуванні професійних рис фахівців.

Основні результати навчання:

РН01. Застосовувати основні принципи професійної етики у галузі програмної інженерії, усвідомлювати їх соціальну значимість та культурні аспекти в професійній діяльності.

Тематика та види навчальних занять

Тема 1 Релігієзнавство як наука про природу релігії Історія досліджень релігії. Концепції філософів стосовно походження релігії. Раціональне та ірраціональне в релігії

Тема 2 Предмет релігієзнавства. Сутність, структура і основні функції релігії Сутність релігії як феномену духовної культури. Теологічні докази буття Бога. Основні функції релігії

Тема 3 Первісні форми релігії Форми релігійного життя первісного суспільства. Співвідношення понять «культ» та «культура». Значення міфу для формування релігій. Поховальні звичаї. Первісні форми релігії: фетишизм, анімізм, тотемізм. Роль релігії та магії для первісної людини.

Тема 4 Етно-національна типологія релігії (регіональний аспект) Класифікації національних релігій. Ієрархічність та політеїзм. «Мертві» та «живі» національні релігійні традиції. Особливості розвитку регіональних форм релігії. Теократична держава Єгипту. Давні релігії кельтів та германців. Вірування Доколумбової Америки: культу сонця та політеїзм. Античні боги греків та римлян

Тема 5 Світові релігії: християнство Історичні передумови виникнення християнства. Християнство та постать Ісуса Христа. Еволюція християнства. Вчення ранніх християн. Формування віровчення, культу та церковної організації. Християнський Символ віри. Вселенські собори християнських церков.. Розкол християнства.

Тема 6 Світові релігії: буддизм Передумови виникнення буддизму. Поняття дгарми. Укладення Палійського канону. Напрями буддизму: Теравада, Магаяна та Ваджраяна. Адаптація та набуття нових рис буддизму. Методологічні проблеми дослідження шкіл буддизму на Заході. Феномен «західного буддизму»

Тема 7 Світові релігії: іслам. Суспільно-історичні причини виникнення та ідейні джерела формування ісламу. Мусульманська філософія і теологія. Вплив мусульманської ідеології на арабський світ. Коран як Святе Письмо, культурна пам'ятка мусульман. Основні напрями в ісламі: сунізм, шіїзм, харіджизм. Іслам в Україні

Тема 8 Новітні релігійні течії Класифікація головних типів (напрямів, груп) релігійного модернізму (неорелігій, НРТ, НРР) та характеристика діяльності їх міжнародних релігійних організацій. Характер віровчення і діяльності найбільш поширених новітніх релігій (неорелігій) та НРТ, НРР. Неохристиянство. Неоорієнталізм. Синкретичні, квазінаукові та деструктивні релігійні течії

Тема 9 Релігійна історія України Язичницька міфологія, дохристиянські вірування та пантеон богів українців. Від язичництва до християнства: еволюція релігійного життя в Київській Русі у IX–X ст. Православна церква під владою Литви і Польщі. Історія і особливості життєдіяльності українського православ'я у XIII–XV ст. Київська та Галицька митрополії. Створення уніатської (греко-католицької) церкви в Україні та Білорусії. Докорінні зміни в становищі всіх напрямів християнства в Україні в сучасних умовах. Місце різних християнських конфесій в процесі національного відродження українського народу, в удосконаленні духовного та суспільно-політичного життя України на сучасному етапі

Тема 10 Державно-церковні відносини Право людини на свободу віросповідання та його державне забезпечення. Юридичний захист майнових прав релігійних об'єднань в Україні.

Церква і держава в Україні: історична спадщина. Права людини і біблійна правова думка. Християнство і демократія в глобальному контексті

Тема 11 Пізні національні релігії Індуїзм - спосіб життя чи релігія? Індуїзм: сучасні тенденції. Конфуціанство як духовна основа китайської культури. Віровчення і культ іудаїзму. Релігійні традиції Японії.

Тема 12 Релігії в Україні: сучасний стан та відносини з державою Розкол в українському православ'ї. Його причини та можливі шляхи подолання. Нетрадиційні релігії в Україні. Феномен неоязичництва/ Законодавчі гарантії свободи віросповідань і культів Державні органи і релігійні організації в Україні

Теми для рефератів та презентацій:

Теми для доповідей:

1. Релігієзнавство як окрема галузь знань,
2. Релігійна концепція іудаїзму, історія становлення
3. Відмінності між монотеїстичними та політеїстичними віруваннями
4. Дохристиянські свята і релігійні традиції східних слов'ян
5. Класифікація релігій. Географія релігій
6. Передумови та процес введення християнства на Русі
7. Історичні умови виникнення протестантизму
8. Виникнення та особливості православної та католицької церкви
9. Особливості та культ японської національної релігії синтоїзм
10. Протестантизм у сучасному світі.
11. Особливості греко-католицької церкви
12. Ранні національні релігії. Особливості міфології, релігійних уявлень та обрядів
13. Даосизм як філософська доктрина. Етико-соціальні настанови даосів
14. Відмінність в церковній догматиці православної та католицької церкви
15. Католицизм: віросповідні, культові й організаційні особливості
16. Коран як культурна пам'ятка ісламу
17. Характеристика основних напрямів в ісламі
18. Протестантизм: догматика, культ, ранні форми протестантизму (лютеранство, кальвінізм, англіканство)
19. Біблія як пам'ятник світової культури
20. Наукові теорії походження релігії

Посилання на рекомендовані джерела

1. Релігієзнавство: Навч. посібник / За ред.. С.А.Бублика.- К.: Юрінком Інтер, 2001.- 496 с.
2. Релігієзнавство: Підручник / За ред. В.І.Лубського, В.І.Теремка.- К.: Видавничий центр «Академія», 2000.- 408 с.
3. Черній А.М. Релігієзнавство: Посібник.- К.: «Академ-видав», 2003.- 357 с.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Вандишев В.М. Релігієзнавство: Конспект лекцій. – Суми: Вид-во СумДУ, 2004. – 140 с.
2. Єременко О. М. Релігієзнавство: навчально-методичні рекомендації (для студентів факультету психології, політології та соціології НУ «ОЮА») / О. М. Єременко, Л. В. Токар. – Одеса : Фенікс, 2021. – 72с.
3. Опанасюк В. В. Законодавство України про релігію і церкву : навч. посібник / Валентина Володимирівна Опанасюк. – Суми : СумДУ, 2008. – 107 с.
4. Плахтій М.П. Релігієзнавство: науковий посібник. Кам'янець-Подільський. 2023. 168 с.

5. Програма спецкурсу «Порівняльна міфологія» (додаткові матеріали з курсу «Релігієзнавство») для студентів гуманітарного факультету денної форми навчання / Укладач В. Артюх. – Суми: Вид-во СумДУ, 2003. – 34 с.
6. Релігієзнавство. Методичні вказівки до вивчення курсу / Укладачі: В.В. Опанасюк, В.О. Артюх, І.В. Загряжський. – Суми: Вид-во СумДУ, 2007. – 48 с.
7. Релігієзнавство. Плани семінарських занять з методичними вказівками, рекомендованою літературою для студентів усіх спеціальностей усіх форм навчання / Укладач В.М. Вандишев. – Суми: Вид-во СумДУ, 2005. – 19 с.
8. Слов'янські вірування. Писемні джерела до вивчення курсу «Релігієзнавство» для студентів гуманітарного факультету денної форми навчання / Укладач В. О. Артюх. – Суми: Вид-во СумДУ, 2009. – 126 с.
9. Титаренко В.В. Релігієзнавство. Посібник для студентів вищих учбових закладів. Київ. 2021. 137 с.

Оцінювання результатів навчання

В організації навчального процесу під час вивчення дисципліни застосовують підсумкову форму контролю – залік. Його контроль виконується за критеріями наведеними у табл. 1. Складання/перескладання заліків відбувається за встановленим розкладом.

Якщо виконані усі вимоги (складання та захист рефератів та презентацій, активна участь на парах в процесі обговорення тем– підсумкова оцінка заліку виставляється автоматично.

Критерії оцінювання відбуваються за національною шкалою та шкалою ECST.

Таблиця 1. — Критерії оцінювання поточних та підсумкових робіт із теоретичних питань

Оцінка за нац. шк.	ECST S	Середній бал	Критерії оцінювання
Відмінно	A	4,6-5,0	Повністю розкрита суть питання, послідовно і логічно викладена, наведені приклади. Здобувач показав високі знання, вміння аргументувати думки, проводити ґрунтовний аналіз та порівняння.
Добре	B	4,1-4,5	Майже повністю розкрита суть питання, послідовно і логічно викладена, але наведені приклади і відповіді проведені не повністю. Здобувач продемонстрував добре вміння аналізувати отриману інформацію, але не до кінця розкрив деякі питання.
Добре	C	3,6-4,0	Основна частина питань розкрита повністю, викладена послідовно і логічно. Але деякі питання не розкриті, або частково викладені, наведені приклади проведені не достатньо. Здобувач продемонстрував вміння аналізувати отриману інформацію, але деякі питання не проаналізував.
Задовільно	D	3,1-3,5	Більше половини питань розкриті та викладені майже повністю. Але половина питань або не розкрита, або розкрита частково, при цьому здобувач продемонстрував тільки часткове вміння аналізу отриманої інформації по деяким питанням.
Задовільно	E	2,6-3,0	Тільки половина питань розкриті та викладені повністю або частково. А друга половина питань або

			не розкриті, або викладена невелика частина, при цьому здобувач продемонстрував невелику долю вміння аналізу отриманої інформації.
Незадовільно	FX	2,1-2,5	Суть питання більшою мірою не розкрита. Є прогалини у розумінні предмету питання. При цьому здобувач продемонстрував незадовільне вміння проводити аналіз отриманої інформації.
Незадовільно	F	≤2,0	Відповідь відсутня.

Політика освітнього процесу

Активна участь в лекційних заняттях, дотримання графіків здачі самостійних робіт (доповіді).
Здобувачі зобов'язані дотримуватись принципів академічної доброчесності при виконанні самостійних робіт та складанні заліку.

Робота, яка виконана після встановлених викладачем термінів, не приймається.

Під час всіх видів аудиторних занять здійснювати телефонні дзвінки забороняється;
забороняється їсти та пити в період проведення заняття (за потреби можна відпроситися у викладача та вийти з аудиторії).

Заборонено використання будь-яких підручників, посібників, шпаргалок під час складання заліку.